

قضیه شرطی منفصل و انواع آن (۱ از ۲)

قضیه ی شرطی منفصل

قضیه ی شرطی منفصل: قضایایی که در آنها به گسستگی، انفصال و عناد (ناسازگاری) دو یا چند نسبت حکم شده است و ساختار آن به صورت «یا یا» می باشد. مانند:

- یا این عدد طبیعی زوج است یا فرد.
- یا این مداد زرد است یا قرمز.
- یا سزای اعمال در دنیا دیده می شود یا در آخرت.

اقسام شرطی منفصل:

- ۱- منفصل حقیقی
- ۲- منفصل مانعه الجمع
- ۳- منفصل مانعه الرفع

مدرسه مجازی آینو

منفصل حقیقی

قضیه ی شرطی منفصلی است که در آن هم درست بودن دو طرف قضیه و هم غلط بودن دو طرف قضیه، محال است. به همین دلیل می گویند جدایی و انفصال میان دو بخش این گونه قضایا، انفصالی و حقیقی و تام است و لذا آن را قضیه ی منفصل حقیقی می نامند.

در منفصل حقیقی هر دو بخش قضیه، هم زمان صادق و هم زمان کاذب نیستند.

جدول منفصل حقیقی

عدد طبیعی زوج یا فرد است.

اگر زوج باشد ← فرد نیست.
اگر زوج نباشد ← فرد است.
زوج نیست → اگر فرد باشد.
زوج است → اگر فرد نباشد

الف ب است یا الف ج است.

- ← +
+ ← -
+ → -
- → +

منطق

بنابر آنچه گفته شد قضایای منفصل حقیقی قابل جمع در صدق و قابل جمع در کذب نیستند.

«یا» به کار رفته در این تابلو در روزهای شنبه تا چهارشنبه، منفصل حقیقی است.

مدرسه مجازی اینو

جدول منفصل مانعه الجمع

این نوع از قضیه ی منفصل قابل جمع در صدق نیست اما ممکن است در کذب جمع شود و هر دو بخش قضیه کاذب باشد.

این لباس سفید یا سیاه است.

اگر سفید باشد ← سیاه نیست.

اگر سفید نباشد ← ممکن است سیاه باشد یا نباشد.

سفید نیست → اگر سیاه باشد.

ممکن است سفید باشد یا نباشد. → اگر سیاه نباشد.

الف ب است یا الف ج است.

+ ← -

- ← ؟ (درستی یا نادرستی معلوم نیست.)

- → +

- → ؟ (درستی یا نادرستی معلوم نیست.)

بنابراین شرطی منفصل مانعه الجمع؛ منفصلی است که جمع دو طرف آن در درست بودن محال است و جمع دو طرف آن در کاذب بودن، ممکن است.

منفصل مانعه الرفع

دو بخش این نوع از قضیه ی منفصل، قابل جمع در کذب نیست، اما می تواند در صدق جمع شود. بنابراین نام این نوع منفصل را غیر قابل جمع در کذب می گویند.

جدول منفصل مانعه الرفع

سزای عمل در دنیا یا آخرت است..	الف ب است یا الف ج است.
اگر در دنیا باشد ← ممکن است در آخرت هم باشد یا نباشد..	+ ← ؟
اگر در دنیا نباشد ← در آخرت است.	+ ← -
ممکن است در دنیا باشد یا نباشد → اگر در آخرت باشد.	+ → ؟
در دنیا است → اگر در آخرت نباشد.	- → +

بنابراین در منفصل مانعه الرفع؛ محال است که هر دو طرف آن غلط باشد و البته ممکن است یک طرف درست و طرف دیگر غلط باشد. یا هر دو طرف درست باشند.

الف ب یا ج است.	نه هر دو و نه هیچ کدام	منفصل حقیقی
الف ب یا ج است	نه هر دو و شاید هیچ کدام	منفصل غیرقابل جمع در صدق
الف ب یا ج است	نه هیچ کدام و شاید هر دو	منفصل غیر قابل جمع در کذب